

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 25 (1954) 1995 m. liepos mėn. 4 d.

Elna 40 Metus.

Melbourne

Mindaugas

Iš visų baltų kiltčių tik vieni lietuviai tesudarė savo valstybę, nes latvius ir prūsus nukariavo vokiečiai. Lietuviai atlaikė savo nepriklausomybę daugiausia todėl, kad pas juos tuo laiku atsirado didis žmogus - kunigaikštis Mindaugas. Nepaprasta energija ir sumanumu jis sugebėjo sujungti visus lietuvius savo valdžioje ir ne tik atsispirti priešams, bet ir sukurti didelę ir galingą valstybę, išplėsdamas jos sienas į gudų gyvenamas sritis.

Pirmą kartą Mindaugo vardas minimas 1219 metais, kada lietuviai

pasirašė taiką su tų laikų savo pietiniu kaimynu, Valuinės kunigaikštyste.

Lig šiol ne vieno žymesnio kunigaikščio vardo nebuvo paminėta metraščiuose, o Valuinės taikos pasirašytame lape iš karto matome visą eilę, net dvidešimt vieną.

Kokiu būdu Mindaugas tapo sujungtos Lietuvos valdovu - tiksliai nėra žinoma, bet jau 1240 metais jo rankose atsidūrė visos lietuvių gyvenamos žemės. Vieni mano, kad prieš Mindaugą Lietuva jau buvo sujungta, gal būt jo tėvo, kiti - kad Mindaugas jėga paėmė valdžią į savo rankas ir įkūrė monarchiją buvusios respublikoniškos santvarkos.

1250-tųjų pabaigoje ar 1251-mųjų pradžioje Mindaugas buvo pakrikštytas drauge su savo žmona ir dviem jaunesniais sūnumis, Rupeikiu ir Rukliu ir su dvariškiu būriu. Mindaugui priėmus krikštą, Andrius von Stirland tarpininkavo pas popiežių- Mindaugui parūpinti karališkąjį vainiką. Į Italiją pasiūstoję pasiuntinybėje, tarp kryžiuočių vardų, minimas ir lietuvis Parnus. Pasiuntiniai rado popiežių Inocentiją IV Milane. Pareiškę jam Mindaugo vardu ištikimybę, prašė karaliaus vainiko. Popiežius su džiaugsmu priėmęs

pasiuntinius, savo raštu 1251 m. liepos 17 dieną įgaliojo Kulmo vyskupą Henriką vainikuoti Mindaugą Lietuvos karaliumi.

Bet tada prasidėjo Mindaugo ilga kova su vokiečiais, kad būtų išvengta jų priklausomybės. Jis rūpinosi, kad dvasiškis, kurs priims iš jo ištikimybės priesaiką, darytų tai betarpiškai popiežiaus vardu. Tačiau Rygos arkivyskupas prisaikdino jį savo vardu, tuo peržengdamas popiežiaus įsakymą, nes norėjo žūt būt padaryti jį savo, o tuo pačiu ir vokiečių imperatoriaus vasalu. Mindaugas susivokė padėtyje, pasiskundė popiežiui, ir popiežius antrą kartą priėmė priesaiką iš Mindaugo tiesiai savo vardu. Tuo būdu Lietuva išliko nepriklausoma, lygi kitoms Europos valstybėms.

1253 metais Mindaugas ir jo žmona Morta buvo labai išskilingai vainikuoti.

Du puikiai karališkus vainikus uždėjo Mindaugui ir jo žmonai Kulmo vyskupas Henrikas.

Apkrikštytas ir gavęs karaliaus vainiką, Mindaugas pasuko Lietuvos kelią į Vakarų Europos kultūrą ir lotynišką krikščionybę.

Išbuvęs Lietuvos karaliumi dešimt metų, 1263-čiais m.

Mindaugas su savo dviem sūnumis, Rukliu ir Rupeikiu, buvo

„SEK PASKUI MANE“

Jėzus kviečia jus vedybiniam gyvenimui, kunigo tarnystei ar vienuoliniam pašaukimui - sakė Popiežius. Nebijokite to kvietimo. Jėzaus šaukimas neapriboja jūsų asmens o atvirkščiai - kreipia jus į tiesą ir į gyvenimo pilnatvę. Tikra ir neribota laimė kyla iš begalinės Dievo meilės, kuri žvelgia ne į žmogaus išorę o į jo vidų, jo širdį. Tikras gyvenimas yra nuolatinis siekis pažinti ir valdyti save. Tegų jūsų viltis ir jūsų tikėjimas remiasi Kristumi. Jis padės jums augti ir atsilieps į giliausius jūsų siekius bei troškimus.

Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas.

nužudytas. Sakoma, kad Mindaugas buvo nužudytas Agluonoje, prie Latvijos sienos, dar ten XVII a. esą buvusi marmuro lenta su Mindaugo antkapiu. Bet nuo XIX a. neva tai „surastas“ ir teberodamas Mindaugo kapas Naugarduke.

Nykstančios maldingumo tradicijos

Italijos katalikų dienraštis „Avvenire“ tęsia poleminių straipsnių seriją apie iš kasdienio katalikų gyvenimo beišnystančias maldingumo praktikas. Skaitytojai tiesiog klausiami: ko vertas šis procesas - ar tai vertybių praradimas, ar tiesiog natūralus procesas, apvalantis religinę praktiką nuo nereikalingo balasto. Neveltui sakoma: kiek galvų, tiek nuomonių, tačiau visi sutinka, kad gyvenimas vietoje nestovi, o Bažnyčia taipogi yra gyvas organizmas, kur permainos ir pasikeitimai neišvengiami. Visa problema - kaip ir ką reikia keisti. Nors Italijos katalikų dienraštyje atsispindi italų problemas, bet giliau pasvarčius jos nesvetimos ir Lietuvos katalikui. Juk ir mūsųose daug kas pakito ir jaunesnės kartos katalikui, net jei jis ir įeina į tą vadinamųjų praktikuojančių katalikų būrį, mažai ką besako pamaldumas ir septynis Marijos sopulius ar į penkis Nukryžiuotojo žaizdas. Ir Lietuvoje jaučiamas atoslūgis pirmųjų

mėnesio penktadienių praktikoje, pagal tradiciją turinčioje galia išmesti galutines išvermės malonę. Pagaliau nebe visi jaunesnės kartos katalikai supranta, kam reikalingos novenos, maldų aštuodieniai ar tridieniai, kai tuo tarpu mūsų močiutėms tai buvo naturalus pamaldumo pagrindas... Problemos labai panašios, tik jas turime išspręsti kiekvienas sau... Tad čia pabandydysime perteikti bent kai kuriuos italų katalikų siūlomus sprendimo būdus.

Liturgistas kunigas Luigi Della Torre, pripažįsta, jog daugelis tradicinių maldingumo praktiškų išgyvena krizę. Ką reiktų išsaugoti šiandienos katalikui ir ateinančioms kartoms? Pirmiausiai reiktų išsaugoti Kryžiaus kelią, gal papildant penkiolikąjį stotimi, ženklinančia Kristaus Prisikėlimą... Pagal panašų modelį atsiranda ir naujos maldingumo praktikos "Šviesos kelias, arba septynių stočių Tiesos kelias... Pagaliau savo veiksmingumą išlaiko pamaldumas į Svecniausiąją Jėzaus širdį, jei tik

tinkamai paremtas Sventuoju Raštu.

Kunigo - rašytojo Alessandro Pronzato žodžiais tariant, kasdienės krikščionių pamaldumo praktikoje buvo sunaikinta daugybė dalykų, kurie galėjo būti atnaujinti ir praturtinti iš vidaus. Viskas iš tiesų priklauso nuo to, kokią prasmę stengiamės suteikti vienam ar kitam veiksmui, vienokiam ar kitokiam pamaldumui. Sažykim, dar neišnyko maldų už mirusiuosius aštuodienis. Įdėjus dar šiek tiek kūrybingumo, tas aštuodienis tampa veiksminga evangelizacijos priemone. Pagaliau bet kokia liaudies pamaldumo apraška yra puiki priemonė evangelizacijai... Jas reikia išlaikyti, gal tik kiek apvalant nuo prietaringumo priemaišų.

Poetas Enzo Fabiani mano, jog daugelis liaudies pamaldumo praktiškų ir ypač procesijų, pradėjo nykti vis mažiau dėmesio bekreipiant į išorinį tikėjimo pasireiškimą. Žinoma, šiandien gal nebeapatogu rengti procesijas didelių miestų gatvėmis, dėl urbanistinių sumetimų, tačiau jei tradicinės

procesijos neberengiamos miesteliuose ir kaimuose, tai jau liudija apie išsikvėpusį žmonių tikėjimą, apie kažkoki dvasios tuštumą. Juk tos procesijos turi savo gilią prasmę, savo kultūrinės šaknis - jos nebuvo tik kažkokie išoriniai gestai... Jų šiandienos katalikams tikrai trūksta...

Krikščioniškos šeimos rodo vis didesnį dvasinės pagalbos poreikį iš sielų ganytojų. Gi pastarieji, norėdami tinkamai patarnauti savo gomiesiems, turi būti tinkamai pasiruošę.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

Kiek skeptiškai nusiteikę tikintys, o ir netikintys žmonės kartais pastebi: kunigai dažnai savo pamoksluose leidžia suprasti, jog šeimos, auginančios vieną ar du vaikus, yra kalto: dėl gyventojų skaičiaus mažėjimo. Bet tuo pat metu kaip krikščioniškos šeimos pavyzdys ir idealus modelis pateikiama šventoji šeima, kuri augino tik vieną vaiką. Ši, ne tokį jau retą klausimą komentuoja kunigas Adolfas Grušas.

Sitaip keliamas klausimas: arba Bažnyčia teisi, ragindama turėti daugiau vaikų, ir tuomet nereiktų pavyzdžiu laikyti šventąją šeimą, arba ji iš tiesų yra tikras pavyzdys, ir Bažnyčia privalėtų susilaikyti nuo priekaištų šeimoms, auginančioms tik vieną vaiką.

Cia reiktų atskirti dvi problemas. Pirmoji kalba apie šventosios Seimos vidinio gyvenimo pavyzdinumą, gi antroji liečia šeimos gausumą.

Bažnyčia siūlo šventąją Šeimą tikintiesiems, kaip gyvenimo modelį, nes joje tobuliausiai buvo realizuotas gyvenimo ir meilės bendrumas, kuris nusako šeimos bendruomenę. Ši meilė šventojoje Nazareto šeimoje buvo įvykdyta taip, kaip to reikalavo pats Dievas. Taip ir kiekviena šeima, sekdamas Nazareto šeimos pavyzdžiu, turėtų tapti bendruomene, kurioje viskas grindžiama ir gaivinama meile: tokia meilė nesibaigia žodžiais ir emocijomis, tačiau, įsimylėjimo periodui praėjus, tampa dėmesingumu ir tarpusavio pasiaukojimu. Tokioje šeimoje gerbiamas kiekvieno pašaukimas,

Šeimų kiekybė ir atsakomybė

meilė neapsiriboja vien poros tarpusavio jausmais, tačiau atskleidžia Dievui, leisdamas Jam tą meilę ugdyti ir tobulinti. Tada žmonės tampa pajėgūs ne vien tik pagelbėti, suteikti saugumo ir komforto pojūtį, bet išganyti.

Krikščioniškoje aplinkoje dažnai sakoma, jog sutuoktinių tarpusavio meilė yra lyg savotiškai žemesnė, tarsi sąrašopabaigoje. Taip sakoma, turint mintyje, kad šis patyrimas veda į aukštesnę patyrimą - susitikimą su Dievu. Galutinis kiekvieno kūrinio tikslas - regėti Dievą veidas į veidą. Tai liečia ir susituokusius asmenis. Šis galutinis tikslas daro įtaką laikinojo gyvenimo būdai, įskaitant ir meilę. Marija su Juozapu įvykdė tai, ko vėliau Jėzus reikalavo iš savo mokinių: mylėti Dievą labiau nei tėvą, motiną, žmoną, vaikus ir laukus. Niekas niekuomet neaiškino šių Kristaus žodžių, kaip paliepiamo pašalinti iš savo jausmų pasaulio visus šiuos asmenis bei daiktus ar teikti jiems nežymią vietą. Jei mylime Dievą, tai ir mūsų meilė žmonėms įgauna naują atspalvį, yra sustiprinama meilės Dievui jėgos ir grožio. Šia prasme šventoji Šeima vadinama tobulo santuokinio gyvenimo pavyzdžiu, kurį Bažnyčia ir siūlo tikintiesiems, kad susituokusieji iš jo mokytųsi suprasti, kas iš tiesų yra meilė ir kokią vietą ją meilėje turi užimti Dievas. Bažnyčia visuomet primena, jog santuoka yra sakramentas, ir šeima yra mažoji

Bažnyčia, kur kiekvienas savo meile tarnauja Dievui, iš Jo semdamasis energijos tarnauti visiems žmonėms, sudarantiems šeimą. Iš tiesų, šia prasme šventoji Šeima, nors ir labai nedidelė asmenų skaičiumi, tampa kiekvienos šeimos gyvenimo pavyzdžiu.

Supratęs tai, galima kalbėti ir apie vaikų skaičių šeimoje. Mums reikia nugalėti savyje tą mąstymo būdą, kuris suplaka į vieną vietą kiekybę ir atsakomybę. Praeityje visuomet buvo labai giriamos gausios šeimos, dabar gi pereita į kitą kraštutinumą ir yra tendencijų laikyti jaučiančia savo atsakomybę tokią šeimą, kuri augina mažai vaikų: vadinasi, taip vaikai galės būti geriau išauklėti ir aprūpinti. Atsakomybė už vaikų ateitį nepriklauso nuo to, daug ar mažai vaikų auga šeimoje. Tiesa, II Vatikano Susirinkimo Konstitucijoje Gaudium et spes randame pagyrimą sutuoktiniams, kurie išmintingai apsvarstę ir sutarę tarpusavyje, kilniai priima taip pat ir didesnę vaikų skaičių ir juos tinkamai auklėja, tačiau, skaitant šiuos žodžius, nereikia pamiršti ir prieš tai einančių eilučių: sutuoktiniai susiformuos teisingas pažiūras, kreipdami dėmesį tiek į savo asmeninę, tiek į jau gimusių ar numatomų gimiančių vaikų gerovę, apsvarstydami materialines ir dvasines epochos bei savo pačių gyvenimo sąlygas, pagaliau, atkreipdami dėmesį į šeimos bendruomenės gerovę, laikinąją

bendruomenę ir pačią Bažnyčią. Nesakoma: kuo daugiau vaikų turėsite, tuo bus daugiau, tačiau sakoma, jog reikia jausti atsakomybę.

Taigi, kai sakoma atsakomybė, neapibrėžiama, kiek vaikų turėtų būti šeimoje, tačiau tvirtinama, jog tėvai turi būti laisvi ir sąmoningi, priimdami sprendimus.

Būti sąmoningiems, reiškia: suprati ir įvertinti, kas yra vaikas, suvokti savo, kaip auklėtojų, žmogiškąsias savybes, pajėgti patenkinti fizinius, psichinius, moralinius ir dvasinius vaiko poreikius, įsisąmoninti pareigą padaryti vaiką pilnaverčiu žmonių visuomenės nariu.

Būti laisviems, reiškia: nebūti sąlygojamiems tiek išorinėms, tiek vidinėms įtakos. Dabar masinės komunikacijos priemonės formuoja viešąją nuomonę, nepalankią vaikų gimdymui, teikiamas pranašumas vartojškumui bei materialiniam gerbūviui, ir pamirštami žmonių tarpusavio santykiai. Galime sakyti jog dabar visuomenė nėra palanki gausiai šeimai.

Tačiau, tikriausiai, daug daugiau įtakos turi tai, kad žmogus nėra laisvas savo viduje. Aišku, daug reiškia, ar abu tėvai turi tinkamą darbą, negalima atmeti baimės dėl rytojaus, sunkumų, moksliniant vaikus... Vienok dažniau vengimas turėti daugiau vaikų reiškia žmonių baimę prarasti patogumus ir sąlyginę laisvę, o tai ne kas kita, kaip paprasčiausias egoizmas.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

Bažnyčia atsiveria įvairovei ir vienybei tikėjime

Vatikano radijo dienraštis paskelbė interviu su kunigu Max Thurian, kuriame šis žinomas teologas komentuoja paskutinįjį popiežiaus Jono Pauliaus II encikliką „Ut Unum sint“. Max Thurian priklausė ekumeninei Taizė bendruomenei. Perejęs į katalikybę Max Thurian tapo kunigu. Šiuo metu jis yra tarptautinės teologinės komisijos narys.

Į klausimą, koks naujos enciklikos aspektas vertas didžiausio dėmesio, Max Thurian atsakė:

- Manau, jog ši enciklika yra vienas iš svarbiausių Jono Pauliaus II paskelbtų dokumentų. Ypatingo dėmesio nusipelnė naujas enciklikos stilius. Enciklika yra ganytojinė, bet joje giliai apmąstomi tiek tikėjimo, ekumenizmo, vienybės klausimai, tiek malda, dialogas ir istorija. Popiežius siekia tikintiesiems, katalikams paaiškinti, kas yra ekumenizmas. Jis remiasi savo asmenine patirtimi ir tai yra nauju...

K. Jonas Paulius II naujai kalba apie apaštalo Petro įpėdinio primatą:

Ar tikrai ši problema yra viena iš didžiausių kliūčių ekumenizmo kelyje?

- Be abejonės, visuotinė Romos vyksupo tarnystė iš ekumeninės pozicijos žvelgiant visada buvo matoma kaip kliūtis, - atsakė Max Thurian, - Tai yra pastebėjęs ir popiežius Paulius VI-asis, lankydamasis Ekumeninėje bažnyčių taryboje Zenevoje. Tapatį panašia proga yra pakartojęs ir Jonas Paulius II-sis. Žinoma, ši kliūtis sudaro didelių sunkumų. Tačiau įvairios krikščionių bažnyčios jau seniai svarsto, ar visuotinės vienybės palaikymui ir evangelizacijai nėra reikalinga tokia jungianti tarnystė.

K. Popiežius jau kurį laiką rodo didelį susirūpinimą krikščionių vienybe. Ar toks pat rūpestis būdingas kitų konfesijų krikščionims?

Aš ilgai dirbau Ekumeninėje bažnyčių taryboje, - kalbėjo kun. Thurian, - su ja ir toliau palaikau tvirtus ryšius. Man atrodo, kad tai tarybai būdingas didelis suartėjimo troškimas. Bet kai kurios bažnyčios, o ypačiai atskiri krikščionys bijosi

vienybės, nes numato, jog ji pareikalaus pasiaukojimo bei keitimosi.

Netiesa, kad ekumeninis dialogas reiškia vienų pergale, o kitų pralaimėjimą. Taip buvo manoma anksčiau, bet tie laikai jau praėjo. Šiandien būtina kartu gilinti bendrą tikėjimą. Popiežius pabrėžia, jog būtina melsti tikėjimo, kuris leistų įgyvendinti vienybę. O tai reiškia, kad nebūtų uždėtos nepakeliamos naštos ar nereikalingi

atsižadėjimai. Popiežius kalba apie būtinybę nubrėžti bendro darbo ateityje programą. Vienybė nėra vienodumas, šiandien Bažnyčia atsiveria įvairovei ir esmei vienybei tikėjime. Man asmeniškai didžiausią įspūdį padarė Popiežiaus žodžiai, kad būtinas jo paties atsivertimas, kuris gali būti pagalba katalikams ir visiems krikščionims. Kai Popiežius sako, jog jo visuotinei tarnystei būtinas jo paties atsivertimas, man atrodo, jog esame istorijos persilaužime.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

Savižudybė

Kiekvienais metais Europoje šimtas tūkstančių žmonių savo noru nutraukia gyvybę siūlą arba, kitaip tariant, nusizūdo. Šis skaičius toli gražu neatitinka tiesos, nes vyriausybės dažnai stengiasi davinius apie savižudybių skaičių sumažinti, o medikai, pakviesti konstatuoti savižudybės atvejį, dažnai, nenorėdami skaudinti artimųjų, oficialiai pateikia kitokią mirties priežastį. Kaip bebūtų skaudu, tačiau savižudybė Europoje yra viena pagrindinių jaunų žmonių mirties priežasčių. Išstudijavus dvidešimt tris tūkstančius 1989 - 1993 metais bandžiusiųjų nusizudyti atvejus, pasirodė, jog dažniausiai žudytis bandė žmonės, turintys nuo 25 - 44 metų amžiaus. Albert Camus, paklaustas nuomonės apie savižudybę, atsakė: „Žmonių nereikia klausti kodėl jie žudosi, reikia klausti kodėl jie gyvena“. Šią mintį savo pranešime, skaitytame įvyko tarptautiniame Kongrese savižudybės klausimais, pratesė garsus šveicarų medikas Norman Sartorius. „Šių dienų medicina yra

atitrūkusi nuo bendražmogiškų vertybių, kurių dėka žmogiškas gyvenimas tampa verta, kad būtų pragyventas“. Dabartinio mediko mąstysenoje teiginys „žmogus turi teisę numirti“ užėmė teiginio „žmogus turi pareigą gyventi“ vietą. Šveicarų medikas energingai pasisakė prieš šiuolaikinių mokslininkų tarpe kilusią teoriją, jog savižudybė yra „normali elgsena, kylanti iš žmogiškos prigimties“. „Jei taip būtų“ - sakė Sartorius - „tai savižudybės atvilgiu tarp įvairių šalių ar socialinių grupių būtų didelis skirtumas, tačiau matome, jog ši nelaimė vienodai žeidžia tiek Sri Lanką, tiek Austriją“. „Būtų klaidinga manyti, jog neįmanoma užkirsti kelio šiai nelaimėi, kuri yra tiek asmeninė, tiek visuomeninė tragedija“ - baigdamas pranešimą pasakė šveicarų medikas - „svarbiausia priemonė - daugiau dėmesio skirti asmenybės, ypač jaunuolio asmenybės, ugdymui“.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

LEIDŽIA AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Edvardas Sidlauskas. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisyti savo nuožiūra.

Planuojama okupacija?

Rašo dr. Jonas Kunca

Kai kurie rusų politikai ir net ministrai dažnai viešai kalba apie imperijos atstatymą ir buvusių sovietinių respublikų įjungimą į ją. Grąsina jie pasiūti savo armiją apginti kaimyninėse valstybėse gyvenančių rusų teises. Pabaltijo vardo jie iki šiol vengė minėti. Bene pirmą kartą apie Baltijos valstybių okupaciją rašo „Ruskij Telegraf“, kurio straipsnį perduoda rimtas Vokietijos laikraštis „Die Welt“.

Pagal „Die Welt“ (1995.6.3) straipsnį, kurio autorius yra pabaltiečiam draugiškas žurnalistas K.G. Stroem, 1996 ar 1997 metais Maskva pasiūsi savo kariuomenę į Latviją, kur bus neramumai tarp latvių ir ten gyvenančių rusų. Latvių kariuomenė ir savanoriai bus sumušti ir šalies okupuota. Apie 1.000.000 latvių pabėgs į Lietuvą. Panašus pretekstas bus pavartotas Estijos užėmimui.

Visi prieš rusus nusistatę asmenys bus išstumti į Vakarus, kurių reakcija dėl Pabaltijo okupacijos baigsis laikinomis ekonominėmis sankcijomis. Pagal „Ruskij Telegraf“, NATO neišdrįs baltų ginti, nes Rusija tebeturi milžinišką atominių raketų arsenalą. Nesikiš nei JAV. Tik reikia veikti ryžtingai ir greitai. Apie Lietuvą straipsnis nekalba. Tik sunku

tikėtis, kad rusai ją paliktų ramybės po Estijos ir Latvijos okupacijos. Maskvai yra reikalingas susisiekimas su Rytprūsiais, taigi ir bendra siena su jais.

Įdomu ir kartu nemalonu, kad šitos pranašystės autorius yra lietuvis Andrius Butkevičius, buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministeris. Jį būtent cituoja minėtas rusų laikraštis. Iš kur p. Butkevičius yra gavęs žinias apie Maskvos planą okupuoti Baltijos valstybes? O jei tokia informacija jis turėjo, tai koks reikalas ją perduoti rusų spaudai o ne Viniaus valdžiai? Tai meškos pasitarnavimas Lietuvai, gal jis turėti tik neigiamų pasekmių. Kaip toks tautietis galėjo patekti į ministerio vietą? O jeigu „Ruskij Telegraf“ sumelavo vartodamas Butkevičiaus vardą, jam reikėjo tuoju paneigti šią žinią. To jis iki šiol nepadarė.

„Ruskij Telegraf“ teisingai išvedžioja, kad Vakaram greičiausiai ginklu nepasipriešintų Baltijos valstybių okupantui. Tai mes patys žinome. Visgi Maskvos būk tai suplanuota invazija priklausytų ir nuo kitų faktorių. Po Cečėnijos fiasko Maskvos entuziazmas plėsti imperiją bene bus sumažėjęs. Ypač rusai delstų daryti šią žygį, jei žinotų, jog Pabaltijij sutiks rimtą pasipriešinimą. Šis gi priklauso nuo mūsų sugebėjimo sukurti gerai apmokintas ir tinkamas

Pabaltijo

apginkluotas apsigynimo jėgas. Jau žinome, kad rusai kariauja bombarduodami ir šaudydami iš artilerijos pabūklų. Privalom įsigyti priešlėktuvinių ir prieštankinių ginklų ir išmokti juos gerai vartoti.

Pačioj Rusijoj, kaip tik dėl nevykusios ekspansijos mėginimo yra gili politinė krizė. Nežinia kaip ji baigsis. Viena aišku, kad būsimos Maskvos valdžios turės daug rūpesčių krašto viduje. Invazijom tokia padėtis nėra palanki. Turėti planus Baltijos valstybių okupacijai yra vienas dalykas, o ją realizuoti sėkmingai-visai kitas.

Vistik mums privalu nepamiršti tokios galimybės ir jai pasiruošti. Vietoj švaistytais nediplomatiškais pareiškimais, kurie dažnai kenkia mūsų valstybės interesams, mūsų politikai turėtų žiūrėti kaip greičiau atstatyti tvarką ir ekonomiją bei paruošti kariuomenę galimiems netikėtumams. Išidėmėkim: pigia retorika Lietuvos neapnginsim. Pavojaus metu reikia būti realistais. Bendrom pastangom dar galime ko nors atsiekti. Susipriešinę - paruošiam kelią naujai invazijai! Tada visi bus pralaimėtojai.

Subtili diplomatija irgi yra reikalinga. Lengva rėkauti, kad valdžia turėtų sustabdyti rusų transportus į Rytprūsius. Pamėginkim tai padaryti... Dabartinėj painioj pačutėj verta vengti konfliktų, aišku, kiek galima išlaikant šalies nepriklausomumą.

Taika - meilės įsakymo vykdymas

Popiežius Jonas Paulius II atskiroje audiencijoje priėmė Romoje NATO surengto pasirėngimo kurso dalyvius iš įvairių kraštų, priklausančių saugumo ir bendradarbiavimo Europoje Organizacijai - viso apie 200 asmenų. Pasakytoje kalboje misija turi tą patį tikslą, nors jis ir siekiamas nevienodu būdu - sukurti žmoniškesnę ir teisingesnę visuomenę, kas savaime padaro ją taikingesnę. Neseniai vykęs Antrojo pasaulinio karo pabaigos penkiasdešimtųjų metinių paminėjimas, tapo proga dar kartą apmąstyti karų priežastis ir jų padarinius, tačiau ir šiandien Europoje tautos tebekariauja, nekaltieji miršta ne tik nuo kulų, bet miršta jų dvasia nuo neapykantos ir prievartos, - kalbėjo popiežius audiencijoje dalyvavusiems diplomatams ir kariškiams. Jūsų dėka, tautos, kurioms atstovaujate, gali geriau pažinti viena kitą ir didžiutis jūsų misija - kurti taiką. Tai uždavinys, kuris nesibaigia atskirų tautų teisėtų interesų gynimu, bet siekia sukurti kiekvieną amžinį gerbiančią tarptautinę bendriją. Kaip tik todėl, šiandien, kaip ir praityje, siekiant, kad Europos žemynas susigrąžintų taiką, būtina pabudinti žmonių sąžines, jog kiekvienas suvoktų savo atsakomybę, pagrįstą tokiais bendražmogiškais principais, kaip pagarba kitam, pagalba vargšams ir stokojantiems, gyvybės gynimas bei dosnus ir kilniadvasiškas solidarumas. Krikščioniui - tai yra ne kas kita, kaip artimo meilės įsakymo vykdymas, - baigdamas savo kalbą NATO diplomatams ir kariškiams kalbėjo popiežius Jonas Paulius II.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

Politiniai kaliniai: šalyje klaidžioja komunizmo šešėliai

Violeta Gustaitytė

„Mes turim didžiausią teisę valdyti ir daryti įtaką Vyriausybei, Seimui, visam visuomenės gyvenimui“, - sakė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos prezidentas, Seimo narys Balys Gajauskas Kaune vykusiame penktajame sąjungos suvažiavime.

Suvažiavimas prasidėjo incidentu prie įėjimo į salę. Vidun patekti galėjo tik suvažiavimo delegato mandatą turintys asmenys. Tačiau prie durų būriavosi apie penkiolika žmonių. Sakydami esą taip pat politiniai kaliniai ir tremtiniai, jie norėjo patekti į salę. Tuo metu, kai salėje kunigas A.Keina kalbėjo malda, tylos minutė buvo pagerbiamai žuvusieji ir mirusieji bendražygiai, prie durų derybos ėmė darytis triukšmingos.

Praradę viltį, nepatekusieji ėmė skirstytis. Kaip sakė apsaugos vyrai, pašalinta iš sąjungos ir Kauno tarybos S.Zokaitienė bei kitos moterys jiems priminė lageryje atsėdėjusius 25 metus. „O kur jūs sėdėjot? Krūmuose? Ir dabar čia ant durų stovit!“ - piktinosi išeidamos.

Suvažiavime dalyvavo 255 sąjungos nariai. Ataskaitą perskaitė Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas A.Lukša. Jis aptarė sąjungos socialinės komisijos veiklą, kultūros srityje nuveiktus darbus. Buvo paminėti sąjungos Panevėžio ir Kupiškio skyriai.

Panevėžiečiai, pasak pirmininko, per ataskaitinį laiką pastatė 14 paminklų, 8 kryžius, 18 kapinių

kryželių, 4 koplytstulpius ir koplytėles, 14 memorialinių lentų, atstatė 2 bunkerius. Buvo parvežti 370 tremtinių palaikai, perlaidoti 289 partizanai. Pirmininkas pateikė skaičius, kiek buvo surengta minėjimų, konferencijų, ekspedicijų.

Sąjungos prezidentas B.Gajauskas apžvalginiam pranešime akcentavo, jog Lietuvoje „komunizmo šešėlis slenka per visas institucijas“. Prelegentas teigė, jog politiniai kaliniai ir tremtiniai bei „patriotiškai nusiteikę žmonės šalinami iš įstaigų, ministerijų“.

Tai, pasak B.Gajausko, daroma labai nuosekliai.

Sąjungos prezidento nuomone, „atėjus naujai valdžiai į savivaldybes, prisedžio valymas“. Tai, kaip sakė B.Gajauskas, „spauda kelia tokį triukšmą“. Anot jo, „nepriklausoma spauda iš tiesų dar yra raudenoji“.

„Visas aštrumas“, pasak B.Gajausko, nukreiptas prieš politinius kalinius ir tremtinius, norima sunaikinti sąjungą kaip organizaciją.

„Grįžta sribų laikai“, - sakė B.Gajauskas. Pasak prelegento, politinius kalinius sribai paduoda į teismus už šmeižtą, o prokuratūra ir Aukščiausias Teismas tyli, nors yra sukaupta nemažai bylų prieš sribus.

„Mes gerai suprantam, kas šiandien valdo Lietuvą, kas yra prokuratūroje“, - sakė B.Gajauskas. Tokia padėtis, anot pranešėjo, verčia „ir laviruoti, ir išlaikyti labai stiprią savo liniją“.

Lietuvą, kaip teigė B.Gajauskas,

dabar valdo komunistai, neturintys tam teisės. Valdyti, anot jo, turi politinių kalinių ir tremtinių palikuonys.

„Kai kas sako, kad mes esam seni, niekam netinkami. Tai yra aktyviai skleidžiama ir Lietuvoje, ir užsienyje bolševikinė propaganda“, - teigė B.Gajauskas.

Sąjungos prezidentas išreiškė nepasitenkinimą ir krašto apsaugos politika. Kariuomenėje, pasak jo, yra ir „negerų žmonių, ir sovietinių karininkų, kurie visiškai ne už Lietuvą“.

O blogiausia, sakė B.Gajauskas, „su Genocido tyrimo centru. Mes negalim pono Skuodžio nuversti“.

Suvažiavimas išrinko dvidešimt penkių narių tarybą. Kandidatus į ją pasiūlė prezidentas B.Gajauskas. Buvo balsuojama už visus iš karto.

Priimta keletas rezoliucijų. Suvažiavimas pareikalavo, kad būtų įamžintas Tuskulėnų dvaro aukų

Pastoracija čigonų tarpe

Romoje prasidėjo ketvirtasis tarptautinis kongresas pastoracijos čigonų tarpe klausimais. Jis suorganizuotas popiežinės migrantų sielovados tarybos iniciatyva. Šios tarybos vadovas vyskupas Giovanni Cheli, sveikindamas kongreso dalyvius, pabrėžė, jog šiais laikais į čigonų tautos egzistavimą kreipiamas per mažas dėmesys. Negalima neigti, - čigonų tauta yra integrali Europos gyventojų dalis, tačiau šiai tautai iki šiol taip ir nesuteikiama teisė laisvai klajoti po Europos Bendrijos šalis, nors būtent šis laisvas klajokliškas čigonų tautos

atminimas, Seimo dešiniojos jėgos įtrauktos į valstybės valdymą, kad partizaninės kovos ir ginkluoto pasipriešinimo okupantams dalyviai būtų juridiškai pripažinti Lietuvos Respublikos kariais savanoriais.

Delegatai pareiškė protestą prieš vasiljinių pirmo laipsnio pensijų skyrimą „KGB darbuotojams ir buvusiai nomenklatūrai“, prieš Prezidento ir premjero slaptus susitarimus Maišiagalėje su Latvijos vadovais dėl jūrų sienos nustatymo.

„L.R.“

gyvenimo būdas privalėtų ir galėtų simbolizuoti judėjimo laisvę. Dėl sunkių čigonų tautos gyvenimo sąlygų kai kuriose pasaulio dalyse šios tautos vaikų mirštamumas pasiekia penkiadešimt procentų ir tik keturi procentai suaugusiųjų pasiekia šešiasdešimtuosius gyvenimo metus.

Kunigas Robert Graham kongreso dalyviams perskaitė pranešimą, kuriame pabrėžė atgarsio nesulaukusius čigonų tautos kančias antrojo pasaulinio karo metu.

(Nukelta į 4-tą psl.)

Sunerimę Kauno medikai ragina šalies valdžią atsikvošėti

Kauno akademinių klinikų vadovai labai rimtai svarsto, ar klinikos liks apskritai, nes biudžetas joms šiuo metu yra skolingas apie 20 milijonų litų. dėl šios priežasties pačios klinikos be piktos valios tapo energetikų, maisto ir medikamentų tiekėjų skolininkėmis. Kauno akademinės klinikos šaukia SOS, kreipiasi į visuomenę, verslininkus, bankininkus, kitas organizacijas ir prašo padėti išsaugoti šį Lietuvos turtą. Kauno Vytauto Didžiojo klinikos (taip iš pradžių buvo vadinama ši ligoninė) buvo pradėtos eksploatuoti 1939 metais. Komplexą sudarė 6 pastatai, kurie buvo sujungti 1 kilometro ilgio požeminėmis galerijomis. Dabar Kauno klinika - didžiausia (turinti 2300 lovų) šalies ligoninė.

Beje, tik Universitetinė Santariškių ligoninė ir Kauno akademinės klinikos yra aukščiausios medicinos institucijos, pasiekiamos eiliniam piliečiui. Jeigu anksčiau ligonį buvo galima nukreipti į kokį nors medicinos centrą, esantį SSRS, tai dabar mūsų ligoniai ir Rytuose, ir Vakaruose laukiami tik su dideliais pinigais.

Lietuvai susigrąžinus nepriklausomybę, atsivėrė sienos. Daugelis šalies gydytojų lankėsi arba specializavosi JAV, Kanados, Skandinavijos ir kitose Vakarų europos šalių ligoninėse ir stebuklų nepamatė. Priešingai - iš Vakarų pasaulio atvykę medicinos specialistai stebisi, jog tokiomis primityviomis sąlygomis mūsų gydytojai išgydo ligonį. Zavėdamiesi dažnai prisipažįsta, jog tokiomis sąlygomis dirbti nesugebėtų.

Siandien klinikose vien problemos - nėra šiuolaikinės modernios diagnostikos aparatūros, operacinių instrumentų, su kurių pagalba ligoninė nuolat būtų pasaulinio lygio. Juo labiau kad gydytojų parengimas nenusileidžia pasauliniams standartams.

Ir kas iš to, jeigu kasdien randasi naujos problemos: trūksta vaistų, tvarsliavos, švirkštų, rentgeno filmų, slaugos priemonių, patalynės... Ligonis per parą maitinamas už 4 litus 9 centus.

O ką kalbėti apie Lietuvos žmones gydančių specialistų, kito personalo algas? Vidutinis gydytojo

atlyginimas „popieriuje“ 305-460 litų, medicinos sesers 182-279 Lt., slaugės - apie 150 Lt.

Keistas valstybės požiūris į Lietuvos žmogų, kuris vis tiek sirgs, gimdys, bus operuojamas ir reabilituojamas.

Nenoromis kyla klausimas, kas sudaro valstybę? Manau, jog mūsų šalyje - Lietuvos žmonės, kuriais pirmiausia ir reikėtų rūpintis. Jo labiau - sergančiais.

Šioje situacijoje nepadedą sveikatos apsaugos ministro A.Vinkaus, klinikų vadovybės bei profesūros bendros pastangos.

Sunku pasakyti, kas atsitiktų, jeigu pati didžiausia Lietuvos ligoninė su gausiausiu (apie 800 gydytojų) specialistų profesionalų būriu negalėtų suteikti menkiausias medicinos pagalbos. „Sugriuvus“ Kauno akademinėms klinikoms, jas atstatyti bus sunkiau ne tik materialiai, bet ir moraliai.

Todėl iki birželio 9 d. Kauno akademinės klinikos organizavo akciją „Sujunkime rankas sveikatos labui“.

Alfredas Skopas, Kauno akademinių klinikų akcijos atstovas ryšiams su visuomene

„L.R.“

TRUMPAI

Maskva bijo - Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas pasakė įtarią, kad Japonijos siūloma parama nukentėjusiems nuo žemės drebėjimo yra bandymas užsitikrinti keturių Kuritų salų grąžinimą. Rusija pagalbos pasiūlymą atmetė. „Mes galime pasirūpinti savimi be užsieniečių pagalbos, nes vėliau jie gali bandyti už tai ko nors prašyti. Japonai padės, o po to pasakys - atiduokit mums salas“, - pasakė prezidentas. Iš po griuvusių Neftegorske buvo ištraukti 445 žuvusieji ir 388 sužeistieji. Po žemės drebėjimo dingusiai be žinios laikoma 2,5 tūkst. žmonių.

Lietuva vis atsilieka - Lietuva vėl atsilieka nuo Baltijos kaimynų pagal pagrindinius ekonomikos rodiklius. Statistikos departamento žiniomis, balandį Lietuva pirmavo tik pagal parudotos pramonės produkcijos apimtį, mažmeninę prekių apyvartą bei gamintojų kainų indeksą. Lietuvoje mažiausiai krito pramonės gamyba ir produkcijos pardavimas bei mažmeninė prekių apyvarta. Tik Lietuvoje gamintojai sumažino savo prekių kainas. Pramonės produkcijos pardavimas balandį, palyginti su kovu, Lietuvoje sumažėjo 5,8 proc., Estijoje - 8 proc., Latvijoje - net 18,5 proc. Mažmeninė prekių apyvarta Lietuvoje praėjusį mėnesį sumažėjo 3,6 proc., Latvijoje - 6 proc., Estijos rodiklis nenudomomas.

Minimalus darbo užmokestis buvo didžiausias Latvijoje - 55,12 JAV dolerio. Estijoje jis buvo 40,6, Lietuvoje - 25 JAV doleriai. Pagal paskaičiuotąjį vidutinį darbo užmokestį pirmavo Estija - 189 JAV doleriai (vidutiniškai pirmąjį ketvirtį), toliau Latvija - beveik 187 doleriai ir pagaliau Lietuva - 120 dolerių.

Vidutinė senatvės pensija didžiausia buvo Latvijoje - 60 dolerių, po to Estijoje - 49 ir Lietuvoje - 31 JAV doleris.

Sukilėlių šventikė nori normalaus gyvenimo. Ugandos sulikėlių stovyklos šventikė, kurios armija žygiavo į mūšį, išsitemusi kokoso aliejumi, pareiškė, kad norėtų grįžti iš tremties ir ištekti.

„Nė vienas vyras neprasė mano meilės“, - pasiskundė 183 centimetrų ūgio Alice Lakwena, kuriai dabar 37 metai. Savo kariams A. Lakwena aiškino, kad išsitemę kokoso aliejumi, jie taps neperšaujami, o akmenys, kuriuos jie svaidys, sprogs kaip rankinės granatos.

Su čigonais arklį vogti ėjo ir lietuviai

Kauno rajono policijos komisariatas sulaukė vieną asmenį, įtariamą dalyvavus organizuotoje arkliauvų gaujoje. Manoma, kad didžioji jos narių dalis - čigonai, sulaukytasis tarp jų buvo vienintelis lietuvis. Kartu su savo bendrininkais, kurie policijai nežinomi, specialiu arkliais vežti pritaikytu automobiliu važiuodavo į gyvenklas ir vogdavo ten paliktus ganytus arklis.

Įtariamasis buvo sulaukytas, kai atvežė pavogtų arklį į gyvulių prekybą užsiamančia įmonę. Vėliau išsiaiškinta, kad per porą dienų buvo pavogti 8 arkliai: penki iš Kazlų Rūdos, trys iš Vilkių ūkininkų ir žemės ūkio bendrovių. Vidutiniškai už arklį gaunama apie tūkstanį dolerių.

Ar Vilniaus senamiestį gelbės išeiviai?

Valdas Bartasevičius

Vilniaus miesto savivaldybėje įvyko lietuvių išeivijos organizacijų iš JAV, Kanados, Australijos, Vokietijos, Argentinos ir Rusijos atstovų susitikimas su sostinės meru A.Vidūnu, vicemeru R.Sikorskiu ir valdybos sekretoriumi L.Sabučiu. Daugiausia kalbėta apie Vilniaus senamiesčio išsaugojimo ir restauravimo problemas.

Vilniaus meras pabrėžė, kad neseniai išrinktos sostinės valdžios pagrindinis rūpestis „padaryti žmogaus gyvenimą geresnį“, bet išsamiau nebuvo paaiškinta, kaip bus siekiama šio tikslo. Greta kitų miesto žmones slegiančių sunkumų meras nurodė jaunimo nedarbo problemą, kurią būtina kuo skubiau spręsti, jeigu norime, kad „jauni žmonės gimdytų daugiau vaikų“.

Kalbėdamas apie Vilniaus senamiesčio išsaugojimo ir restauravimo problemas, sostinės meras pranešė, kad miesto valdžia puoselėja kelias idėjas. Viena jų - Senamiesčio pastatus išnuomoti ar net parduoti užsieniečiams. Pasak A.Vidūno, dėl to bendraujama su Skandinavijos šalimis. Dviejuose apšviestuose Didžiosios gatvės namuose ketinama įrengti Norvegijos bei Švedijos kultūros centrus, dar vienu kitu pastatu Senamiestyje domisi užsienio šalių ambasados.

Tačiau šie keli projektai negali labai pagerinti Senamiesčio situacijos. Labai stokojama rimtesnių privačių investicijų. Tiesa, dalis patalpų restauravimo laukiančiuose pastatuose buvo išnuomota lietuvių verslininkams, bet didesnės naudos, pasak mero, tai

nedavė. Mat daugiausia įrengiamos smulkios komercinės įmonės, jų šeiminingai tiek tiek pasirūpina savo patalpomis, bet nesiima net nudažyti fasadų, nekalbant jau apie daugiau lėšų reikalaujantį viso pastato restauravimą.

Vilniaus meras paragino užsienio lietuvius susidomėti galimybėmis investuoti į Senamiesčio restauravimo projektus. Išeivijos organizacijų atstovai sakė, jog juos priėmęs šalies Prezidentas taip pat teiravosi, ar užsienyje gyvenantys tautiečiai negalėtų prisidėti finansais, restauruojant Vilniaus senamiestį. Tačiau jie tvirtino girdėję, kad tenka labai daug vargti, kai reikia derinti projektus ir gauti visokių valdininkų leidimus.

A.Vidūnas pranešė, kad sostinės valdžia norėtų įkurti Senamiesčio fondą, kuriam praveštų ir išeivijos aukos. Meras sakė, jog fondo lėšos būtų griežtai naudojamos tik restauravimo darbams. Išeivijos atstovai kalbėjo, jog svarbu kontroliuoti, kad aukos nentekiautų nežinia kur. „L.R.“

inkstuose. Žeminių ridikų sultys taip pat labai padeda nuo reumato (jomis reikia trinti skaudamas vietas).

Ropės poveikis yra kiek silpnesnis nei ridiko, bet ir jos sultys, sumaišytos su medumi, padeda atsikosėti, o virtas šakniavaisis malšina podagros skausmus

Iš „Liaudies medicinos enciklopedijos“

Kopūsto lapas skausmus

Ne kiekviena šeiminingė žino virtuvėje turinti visai neblogą vaistinė, kuri gali padėti neturint po ranka tikrų vaistų. Tos pagalbinės vaistingos priemonės nėra išsigelbėjimas nuo ligų, kurias turi gydyti gydytojas, bet vis dėlto jos padeda išvengti stipriai veikiančių medikamentų, kurių nebūtina griebtis nesant rimto negalavimo.

Paminėsime keletą priemonių, kurioms paruosti nereikia nei igūdžių, nei laiko.

Suskaudus galvai paimkite du ar tris šviežio kopūsto lapus, prisidėkite juos prie smilkinų ir kaktos.

Palaikykite kelias minutes ir pajusite, jog skausmas praeina. Lygiai taip pat padarykite, kai tvilkina skausmas nūdegus, susitrenkus ar įsismarkavus odos uždegimui. Vaistingi ir rauginti kopūstai - įpraskite juos kramtyti

pašalina galvos

vietoj kramtomosios gumos - visada turėsite sveikas dantenai. Bulvėse esantis krakmolai, gličiosios medžiagos ir druskos labai gerai veikia skrandį.

Sutrintos šviežios bulvės labai padeda mažinti skausmą nusiplikius ar nusideginus. Abiem šiais atvejais bulves gali pakeisti tarkuotos morkos. O morkų sultis gerti labai pravartu pirmomis dienomis po infarkto.

Užkimę ir kosulio užpulti žmonės po šaukštą ridikų sulčių geria triskart per dieną. Jos padeda švelninti ir tulžies ligas, trukdo susidaryti akmenims kepenyse bei

Pastoracija čigonų tarpe

(Atkelta iš 3-čio psl.)

Kongreso dalyvių tikslas - aptarti veiksmingos pastoracijos čigonų tarpe būdus bei priemones, susitikti ir aptarti su šios tautos

atstovais jų problemas bei poreikius, kurie iškyla gyvenant įvairiautiniėje visuomenėje.

LTRV

Naujieji emigrantai anapus Atlanto nenori likti vieniši

Jungtinėse Valstijose susibūrė pirmoji oficiali išvykėlių iš Lietuvos organizacija „Versmė“

Siaurys Narbutas

Paskutinėmis gegužės dienomis Niujorke įsikūrė pirmoji oficiali (bandymų vienytis buvo ir anksčiau) naujųjų emigrantų organizacija. Jai priklauso naujieji atvykėliai, įsikūrę šimto mylių spinduliu aplink šį miestą. Naujokų būrio pavadinimas ilgas ir solidus - JAV lietuvių bendruomenės Niujorko apygardos apylinkė „Versmė“.

Gegužės 26-ąją „Versmės“ pirmininku išrinktas gydytojas Algis Pliūtra. Organizacijos vicepirmininkė - Albina Banienė. Pirmasis jos interviu.

- Kaip kilo mintis suburti naujuosius emigrantus?
- Bruklino „Zidinio“ klube, lankiau anglų kalbos kursus. Mokytoja Ramutė Cesnavičienė nenuilstamai kartojė, kad mes turime jungtis prie tautiečių, nes kitaip lietuvių šioje apylinkėje išnyks. Kol kas dar spausdinamas laikraštis „Darbininkas“, dar transliuojama radijo valandėlė. Surinkti naujuosius buvo nelengva, nes nelegalūs atvykėliai bijo

skelbtis. Per kelis mėnesius susiradome 350 žmonių, įsikūrusių netoli Niujorko. Ne visi gali susirinkti, nes kai kurie dirba bei poilsio dienų. Vyskupo P.A. Baltakio dėka Bruklino radome katalikų migracijos ir pabėgėlių biurą, kuris padeda nusivylusiems, patyrusiems darbdavių patyčias. Ši organizacija rūpinasi, kad katalikai netaptų narkomanais ir nusikaltėliais. Ji padeda legaliai įsikurti, susirasti darbą, apmoko.

Mums reikia sukaupti informacijos, kad galėtume padėti vieni kitiems. Vienas čia sukasi jau penkerius metus, kitas - tik du mėnesius. Tarp jų - milžiniškas skirtumas. Vienas advokatas reklamuoja laikraštį, tačiau vilkina laiką ir negarantuoja sėkmingos baigties, o kitas paima pinigus ir greitai sutvarko dokumentus. Tačiau reikia žinoti, kur tokį rasti.

- O dabar, - apie jūsų gyvenimą Lietuvoje.

- Į Kauną atvykau iš Kybartų, baigiau 9-ąją vakarinę mokyklą Zaliakalnyje. Tuo pat metu

mokiausi dailės mokykloje, tapiau. Vėliau studijavau tuometiniame Kauno politechnikos institute statybą. Reikėjo diplomo, popieriaus. Surinkau grupę žmonių, dekoravome butus. Dirbome gerai, klientai metus dvejus laukdavo eilėje. Tačiau susitaupti nepavyko. Auginau dvi dukras. Išsiskyriau anksti.

- Kodėl atvykote į Jungtines Valstijas?

- Aš, paprastas pilkas paukštis, niekuomet nesvajojau apie ameriką. Viena kaimynė įteigė man mintį, kad už Atlanto galima pajauti tikrąjį darbo skonį, gerai uždirbti. Susiradau bendraminčių. Vizas parūpino viena kelionių firma. Taip penkiese atsidūrėme Niujorke. Aš kalbos visiškai nemokėjau. Žydų šeimoje prižiūrėjau tris vaikus. Ištvėriau tik vieną mėnesį. Vėliau manęs daugiau jau niekas nebevargino. Dabar prižiūriu 99 metų senutę. Man gerai sekasi, lieka laiko tapyti. Kartais policijoje talkinu nukentėjusiems sudaryti fotorobotą. Aš raminančiai veikiu šoko

paveiktus žmones, tačiau pasitylimas dirbti policijoje manęs nežavi.

- Turite rimtesnių tikslų?

- Kvinco koledže lankiau šunininkystės vadybininkų kursus, nes rengiuosi dirbti naujoje milžiniškoje modernioje (čia madinga girtis) šuniukų ir jų reikmenų paruoštuvėje. Veisliniai šunys - man ne naujiena. Dar Lietuvoje savo nedideliame butelyje auginau tris grynaveisles kales. Sunys - mano didysis hobis. Lietuvos patirtis pravertė ir Amerikoje. Lankausi čia šunų dresavimo mokyklose, mokausi ir šio meno, tad grįžusi į Lietuvą galėsiu padėti vietos specialistams. Dabar taip pat turiu vieną keturkojį draugą - auksinį labradoro retriverį. Si šunų veislė, manau, yra pati populiariausia Niujorke.

- O kur jūsų vaikai?

- Moku už vienos dukros studijas Vasario 16-osios gimnazijoje Vokietijoje kasmet po penkis tūkstančius dolerių, o vyresnioji mokosi Kaune. Išlaikau ir ją.
„L.R.“

Trakuose vietoj pirties iškilo naujas „Trakų viešbutis“

Gintautas Cibas

Trakuose, prie Totoriškių ežero, atidarytas trijų aukštų „Trakų viešbutis“. Jo savininkai - bendrovė „T-Servis“. Viešbutis pastatytas ant senų pamatų: kadaise čia buvo dvaras.

Pasak viešbučio direktoriaus Mindaugo Zinevičiaus, pastaruoju metu šioje vietoje buvo Trakų miesto viešoji pirtis. Miesto valdžia neleido jos panaikinti, tad teko „Trakų viešbutyje“ įrengti nedidelę pirtį Trakų gyventojams.

Viešbutyje yra 9 numeriai.

Dominuoja iš medžio padarytas interjeras, baldai gaminti Mažeikiuose. Vieno numerio kaina - nuo 200 iki 280 litų parai. Pirmajame aukšte įrengtas nedidelis restoranas su lauko terasa ir vaizdu į Trakų pilį. Rūsyje yra atskira 12 vietų pokylių salė ir sauna. Valanda joje kainuoja 200 litų.

Ar bus klientų? „Viešbučio privalumas - už kelių metrų ežeras, pačią suręstas ažuolinis tiltas, paplūdimys, vandens dviračiai, gamta,“ - sakė M. Zinevičius.

„L.R.“

Trakų viešbutis

J. Stasello nuotr.

11.

- Koks tu geras, pupulėli. Padainuok man Brahms'o lopšinę ir aš užmigsiu tavo rankose, sapnuosiu tą pasakų karalaitį.

Užnešęs ją pastatė prieš duris ir pamatęs pro mašinos langus tris poras, į jį žiūrinciu akių, įstūmė žmonelę į vidų, užtrenkė duris ir apkabinęs ją, ilgai ir meiliai išbūčiavo.

Gal taip likimo buvo skirta, o gal dėka Meckaitinės gabumams, (kurių, kaip jau žinome, ji turėjo tūkstančius) gyvendami šiame name Meckaičiai praplėtė savo draugystės ratelį beveik su visais bendruomenės veikėjais. Pas juos lankėsi organizacijų pirmininkai, meninių paruošimų komitetai ir žmonės savo tautiniu darbu išskėlė aukščiausia savoje bendruomenėje. Tokių (aukšto luomo) žmonių apsilankymai, dažniausia sutapdavo su kokia nors šeimos švente: vardinėm, gimimo diena, arba jų vedybine sukaktimi. aišku, tokia proga svečiai neateidavo tuščiomis rankomis, atnešdavo dovanų. Dažniau Meckaičius aplankydavo vienas, visoj bendruomenėje gerai žinomas mecenatas, turtoolis viengungis. Negalėdavo jis savo pinigų, apdovanodavo sportininkus, savaitgalio mokyklą ir kitas, tautinių motyvų institucijas. Nepamiršdavo nei Meckaitienės. turėjo jis vieną

Meckaitis Australijoje

E. Sidlauskas

(Tęsinys iš Nr.23)

silpnębę - nepaprastai mėgo cepelinus, kuriais Meckaitienė jį pavaišindavo. Nežinojo vargšas, kad valgydamas juos, į savo dietą paimdavo dalį Meckaičio kraujo, kurį jis nusitarkavęs pirštus, neišvengiamai įmaišydavo į buves. (Tomis dienomis dar nebuvo dabar populiarių tarkavimo mašinelių).

Dirbo Meckaičiai bendruomeninį darbą, kiek ir ką tik sugebėdami; rengė minėjimus, statė vaidinimus, mokino vaikus šokti, eilėraščius deklamuoti, rašė straipsnius; vietinį laikraštėlį. Buvo žmonių kurie gerbė Meckaičius, buvo ir tokių, kurie viešai pasijuokdavo: - Atsirado veikėjai, - sakydavo. Meckaitienė aimanuodama skųsdavosi, o Meckaitis ramindamas susirūpinusią žmonelę sakydavo: - Koks skirtumas, kas vadovavo ir kas dirbo? Svarbu kad tikslas pasiektas.

Norėjo Meckaičiai, nors maža savo darbo auka prisidėti prie to, kas yra brangu ir priklauso jiems: - Tėvynė. Tėvynės meilė yra stripresnė už pajuoką, pažeminimą ir už nuovargį. Jausdamas tėvynės ilgesį žmogus ieško to, kas jam ją

primena. Taigi jis ieško savo tautiečio, nestautietis, daugiau negu kas kita, primena tėvynę. Bet dvidešimties metų bendruomeninis darbas ir bendravimas, nedavęs Meckaičiui laukiamų rezultatų privedė prie taško, už kurio prasideda dykuma, kurios tolumoje lyg mirazhas, mirguliuoja jaunimas - jo vaikai. Meckaitis juos matė ir suprato, kad juos skyrė bendravimo dykuma.

- Keista, - galvoja Meckaitis, - nesuprantu savo vaikų. Įdomu, ar mano tėvai suprato mane? Ar aš supratau savo tėvus? Čia išgirdęs žmonos žingsnius, pašaukė:

- Ateik čia, širdele, aš turiu svarbų klausimą, kuriam nerandu atsakymo.

- Pažiūrėk enciklopedijoj, rasi viską, - prabilo įėjusi Meckaitienė.

- Aš rimtai... Noriu tavęs paklausti: Ar tu supratai savo tėvus?

- Kaip tai? Juk mes kalbėjom tą pačią kalbą, suvalkietiška.

- Taip, aš tą žinau, bet kalba ir supratimas, apie kurį aš dabar

kalbu, yra du skirtingi dalykai. Tu gerai žinai, kad mūsų vaikai ir mes esame vienas kitam svetimi, vienas kito nebesuprantame.

- Aš tau seniai sakiau; išmok angliškai, tai ir tu vaikus ir vaikai tave supras.

- Aš nenoriu, kad mano vaikai suprastų mane tik angliškai. Aš noriu, kad jie mane suprastų lietuviškai, kad suprastu mano jausmus, mano idėją. Taip, kad suprastų mano idėją nesavos idėjos šiandien jie neturi. Galbūt dėl to mes vieni kitų nesuprantame. Reikia grįžti į tą vietą kurioje suklydome ir nuo ten pradėti naują gyvenimą, nes žinant kad suklydome ir gyventi klaidoj yra nusikaltimas.

- Taip, pupulėli, pradėkime gyvenimą iš naujo, bet ne šiame visų pamirštame užkampyje. Išvažiukim į didmiestį, kur gyvenimas verda, kur naktiniai klubai pripildo krutinę džiaugsmu, kur tūkstančiai lietuvių suprasdami vienas kitą, susirenka dainuoja, džiaugiasi... Ten surasi atsakymą, kurio čia nerandi.

(Bus daugiau)

RAŠOTE TESTAMENTĄ?

■ Skirkite dalį „Tėviškės Aidams“! Mintimi šventa ten investuokite save, ■ Kur Dievas ir Tėvynė šaukia. ■ Būk apaštalas spaudos „Tėviškės Aiduos“!

Melbourne paminėta Tautos Gedulo ir Vilties diena

Minėjimas Melbourne pradėtas birželio 18 d. 11 val. ryto Švč. Marijos Jūros Zvaigždės bažnyčioje iškilmingomis šv. Mišiomis.

Sauliai ir karių Ramovės veteranai įžengė į bažnyčią su savo vėliavomis ir garbės sargybomis. Klebonas dr. Dauknys pasakė dieni pritaikintą pamokslą, skirdamas jo didžiausią dalį trėmimų į Sibirą apmąstymui ir maldai už aukų kančias. Pasimelsta, kad Aukščiausias suteiktų jėgų dirbti Tėvynės labui.

Liturginius šv. Mišių skaitymus atliko Melb. Klubo ir Ramovės pirm. Vladas Bosikis. Tikinčiųjų maldą skaitė Valentinas Čižauskas.

Išgirdome solistą Jurgį Rubą, jo nepaprastą išraiškingą perdavimą Maironio parašytos giesmės: „Kai širdį tau skausmas kaip replėm suspaus...“

Parapijos choras, vad. Petro Morkūno, pagiedojo dar kelias išpūdingas, dieni pritaikintas, giesmes.

Pamaldos užbaigtos visiems kartu giedant „Tautos Himną“.

Minėjimo oficialioji dalis Lietuvių Namuose su puikia menine programa

Minėjimo oficialioji dalis prasidėjo 1.30 val. Melbourno Lietuvių Namų koncertų salėje. Minėjimo organizavo Liet. Karių veteranų Ramovės Sąjungos pirm. Vladas Bosikis, kuris po vėliavų įnešimo tarė įžanginį žodį, kviesdamas atiduoti tinkamą pagarbą tiems, kurie praėjo pragariškas kančias trėmimuose ir prašė nulenkti galvas prieš tuos, kurie kelyje liko išsėtis amžinai šalčio Sibiro taigoje.

Klebonui dr. Daukniui išvykus dviem savaitėm atostogų, Vl. Bosikis pakvietė prie mikrofono ALKF valdybos narį Valentina Čižauską, kuris paskaitė kun. dr. Dauknio parašytą Invokaciją.

Paskaita

Krupščiai ir sistemingai paruoštą paskaitą skaitė ALK Federacijos pirm. ir „T. Aidų“ redaktorius Edvardas Sidlauskas.

Jis iškėlė okupantų padarytus nusikaltimus mūsų tautai ir jų žiaurumus. Jis klausė: „Kas tie būtybės buvo, kurie davė įsakymus ir tie tautos išdavikai, kurie juos vykdė?“

Paskaitininkas pažymėjo, kad pasmerkti tūkstančius nieku nenusikaltusių tautiečių pažeminimui, kančioms ir mirčiai už suteiktą ministro ar partijos pirmininko postą, mes nepateisinam, nepateisins ir istorikai.

Edv. Sidlauskas klausia: „Ar toki Sniečkai, Paleckiai, Gedvilai suprato, kad jie nebuvo Kremliaus traktuojami tokiais, kokiais jie buvo tituluojami?“ Kad jie buvo tik Sovietų Sąjungos planų įgyvendinimo įrankiai. Jie niekad nebuvo kviečiami į tarptautines konferencijas atstovauti Lietuvos.

Prelegentas surinko tiksliai žinias ir iš Lietuvos komunistų partijos centro biuro nutarimų apie nekaltų mūsų tautiečių visus išvežimų žiaurumus. Čia ir buvo paminėta, kad toks okupanto žiaurumas gimė naujus kovotojus, kurie traukėsi į miškus ir prisiekė

„Kaimo Dainininkai“, vadovė Bronė Staugaitienė, Baisiųjų Birželio trėmimų minėjime Lietuvių Namuose Melbourne.
Nuotrauka R. Samsono.

daugiau nepasiduoti. Juk tauta niekuomet neprarado vilties išsikovoti Nepriklausomybę. Šią dieną dabar vadiname ne tik Gedulo, bet ir Vilties diena.

Labai vaizdžiai prelegentas atpasakojo 1941 m. birželio 22 dienos ir po to sekancius įvykius. Jis sako, kad pabudo visa Lietuva, kad birželio 23-čios dienos ryte buvo pasirašytas atsišaukimas ir 9.28 val radijo bangomis buvo paskelbta tautai ir pasauliui atstatyta Lietuvos Nepriklausomybė.

Kad šiame reikale pasižymėjo - Prapuolenis, Jonas Noreika, Petras Misiūnas, Vilniuje docentas Zakevičius. Kad birželio 24 d. ryte Gedimino kaime jau plevėsavo Lietuvos tautinė vėliava.

Prelegentas Edv. Sidlauskas ir apibudino, kad naujai susitvėrusi Lietuvos vyriausybė, paskelbusi Nepriklausomybę, bandė kalbėtis su vokiečiais, bet vokiečių tikslas buvo kiek galima daugiau įjungti Lietuvos žmones į karo pramonę ir karo mašiną.

Dar prelegentas apibudino 1944 m. Lietuvos gyventojų traukimąsi į vakarus, tikėdami po karo audros grįžti į laisvą ar laisvėjančią Lietuvą.

Prelegentas pabrėžė, kad žmonės galvojo jog Amerikos prezidento Wilsono po karo paskelbtas laisvas tautų apsisprendimas, laisvai gyventi ir valdytis, negalėtų būti pamirštas.

„Kaimo Dainininkai“, vadovė Bronė Staugaitienė, Baisiųjų Birželio trėmimų minėjime Lietuvių Namuose Melbourne.
Nuotrauka R. Samsono.

Kita tautos dalis, - jis pasakė, - daugumoje jauni patriotai, ruošėsi su ginklu sutikti priešą ir traukėsi į miškus, kasė, tvirtino bunkerius, slėpė ginklus. Lietuvos miškai tapo Lietuvos tvirtove. Pilni miškai buvo ginkluotų ir susiorganizavusių, prisiekusių kovoti už Tėvynę.

Partizanų kovos užtrukosios apie 8-nerius metus įrodė, kad lietuvių tauta, niekuomet nesutiko ir nesutinka būti inkorporuota į Sovietų Sąjungos vergų respublikas.

Šioje paskaitoje Edv. Sidlauskas apibudino ir kitus žiaurius trėmimus, kai 1944 m. vėl sugrįžo į Lietuvą Raudonoji armija.

Nauji masiniai trėmimai ūkininkų ir Partizanų šeimų įvyko 1948-49-51 metais. Viso buvo ištremti 128.068 žmonės. O po Stalino mirties 1952 m. reabilitacija vyko tik labai iš lėto.

Baigdamas prelegentas paminėjo, kad dabartinė valdžia Lietuvoje per mažai rūpinasi iš tremties sugrįžusiais ar norinčiais sugrįžti į Tėvynę. Netinkamai, jo nuomone, elgiamasi ir su užsienio lietuviams.

Paskaita dienos nuotakai labai tiko, priminė lėtai išdilstančius gyvosios Lietuvos istorijos įsidėmėtinus įvykius, kurių niekad neturime pamiršti.

Tik maža pastaba visiems paskaitininkams: Atsižvelgiant į dalyvaujančius, kad stengtusi kalbėti garsiau ar arčiau mikrofono.

Toliau nuo scenos sėdintys paskaitos negalėjo pilnai girdėti.

Atvykusi viešnia iš Lietuvos, p. Birštonienė, po paskaitos išėjusi į sceną prie mikrofono, apibudino truputį apie save ir išvardino daugelį melboruniškių pavardžių, kuriems ji atvežė linkėjimus iš Lietuvos. Melbourne Lietuvių Klubui ji padovanojo jos sūnaus iš medžio išdrožtą Rupintojėlį, kurį ji įteikė pirm. Vl. Bosikiui.

Meninė programa

Scenoje pasirodė daugeliu dar nematytas vienetas pavadintas „Kaimo Dainininkai“. Šį vienetą sudaro dauguma iš jaunimo. Jie išpildė visą meninę programą padainuodami vienuolika gražių, dieni pritaikintų dainų.

Apie dainas paaškinimus davė Alena Karazijienė. Dainoms akompanavo lūpine armonika - Donatas Juknevičius, smuiku - Danius Kęšminas.

Jie dainavo apie skausmą ir skriaudą, apie partizanų karžiogišką likimą. Apie Lietuvą, kokią ją matė Pranas Vaičaitis. A l e n a Karazijienė dainavo apie Tautinių Rūbų sijoną, apkeliavusį Sibirą, Lietuvą ir dabar Melbourne. Ji papasakojo, kad tolimame Sibire dainavo dainas, kurios ir dabar mėgiamos Lietuvoje. Apie tremties metus, kurių negalima užmiršti, nei nurašyti.

Su daina jie išsakė kaip pasitraukę iš Lietuvos žmonės ilgisi jos ir daugelis nors prieš mirtį nori ten nuvykti, „... o Viešpatie geras, leisk numirti bent Tėvynės laukuos...“

Vienoje dainoje solo partiją puikiai atliko Bronė Staugaitienė.

Alena Karazijienė pasidžiaugė, kad ir jaunimas noriai važiuoja į Lietuvą ir nori ten pabūti. Kad sena karta anksčiau, o dabar ir jaunimas dainuoja ratelio daina: „Pučia vėjas, neša laivą...“ ir pagal ratelio dainą visi kartu pašoko.

Dainą - „Jei ne auksinės vasaros, vosilkos, nebūtume atėję čia kur slenka dienos pilkos...“ - Alena Karazijienė pristatė kaip galimą, sugrįžusių tremtinių dainą.

Paskutinę dainą, Alena pristatė, dainuotą caro laikais, kada vyrus išveždavo iš Lietuvos į tolimą Rusiją 25-kiems metams karo tarnybai. Tai labai senoviška melodija ir žodžiai, kurių visų nesupratau. Pabaigai „Leiskit į Tėvynę...“ pakvietė dainuoti visus.

„Kaimo Dainininkai“ susilaukė iš publikos gero įvertinimo, labai visi plojo.

Linkėtina Vienetui gerai gyvuoti, vis tobultei ir stiprėti.

Vladas Bosikis padėkojo publikai už dalyvavimą Ramovės vardu ir tą vardu, kurių nėra mūsų tarpe.

Padėkojo „Kaimo Dainininkams“ ir vadovėms Alenai Karazijienei ir Bronėi Staugaitienei.

Minėjimas baigtas „Lietuvos Himnu“. Al. B.

Aukos Australijos Lietuvių Fondui

\$20 J. ir V. Zitkevičiai (105) Vic.
A.A. Izidoriui Jonaičiui, Sydney
mirus, vietoj gėlių.

Ačiū už auką.

Vincas Ališauskas,
AL Fondo išdininkas

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Varpo vakaronė - išleistuvės

Išleistuvės į 5-tas Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės

Lietuvių Namuose liepos 8 d. 6 p.m.

Įėjimas - \$10. Vaikai žemiau 12 - \$5. Seima - \$25.

Muzika (DJ.)

Vietas užsakyti pas: Rita Mačiulaitienė: tel. 9560 7758 arba Angie Kristens: tel. 9497 3518.

Septynių Tautų Šokių ir Dainų Koncertas

Liepos 16 Lietuvių Namuose 2.00 val. p.p. (sekmadienį) yra ruošiama 7 Tautų Dainų ir Šokių koncertas. Koncerte dalyvaus meniniai vienetai Lietuvių, Latvių, Estų, Vengrų, Lenkų, Rusų, Ukrainiečių. Programa bus įdomi ir įvairi. Bilietus bus galima įsigyti prie durų. Vaikams iki 12 metų nemokama, o pensininkams ir studentams su nuolaida.

Padėka

Mūsų brangiai „Babai“ seserei ir tetai A.†A. Stanislavai Pankevičienei mirus, nuoširdžiai dėkojame gerb. kun. dr. P. Daukniui už bažnytinių apeigų atlikimą, aukojusiems šv. Mišioms, papuošusiems Jos kapą gėlėmis, lankiusiems velionę ligoninėje ir slaugos namuose, pareiškiusiems užuojautą žodžiu ir kortelėmis, palydėjusiems į amžino poilsio vietą ir dalyvavusiems šermenų pietuose.

Sirdingai dėkojame Melb. Kat. Moterų Draugijai paruošusiai skanias pietus ir ponių draugišką ir mielą patarnavimą.

Nuoširdus aciū visiems.

Pankevičių šeima, sesuo Regina ir seserėčia Irena su šeima iš Los Angeles, USA

Socialinės Globos Moterų Draugija Melbourne

atsiprašo už nepilnai patiektą aukotojų sąrašą ir prašo paskelbti:

„Kirvio Sriubai“ dar aukojo M. & E. Matulioniai \$20 ir Gražina Kunciušienė \$10. Už klaidą, paliestus atsiprašome. Valdyba

Melbourno DLK Vytenio Kuopos šaulių, aukojusių grįžtančių tremtinių namų remontui Vilniuje, Sąrašas:

\$100 DLK Vytenio kuopos šaulių kasa, po \$20 V.Šukevičius, Vesna Šukevičius, A.Stuparas, V.Zvinakis, J.Ūsas, po \$10 J.Gylys,

S.Pranauškas, A.Miškinis, V.Akumbakas, B.Petkevičienė, J.Snėderis, K.Balčiūnas, J.Siuksta, po \$5 V.Leudanskas, B.Kaminskas, \$2 K.Rašynskas. Viso \$292 suma yra įvesta į Tremtinių Grįžimo Fondo sąskaitą 888 Talkoje, Melbourno Šaulių Kuopos vardu.

A. † A. Daivai Šilingaitei

Cikagoje mirus, skausmo valandoje nuoširdžiai užjaučiame sesutes: Vingrą Rupinskiene, Saulenę Pusdešriene, Rusnę Kubiliene ir jų šeimas.

Australijos Lietuvių Katalikų Federacija

A. † A. Daivai Šilingaitei

Cikagoje mirus, liūdesio ir skausmo valandoje jos sesutę Saulenę Pusdešriene - mielą „Tėviškės Aidų“ bendradarbę, nuoširdžiai užjaučiame.

„Tėviškės Aidų“ redakcija, administracija ir darbuotojai.

Į Tremtinių Grįžimo Fondo sąskaitą Nr.888

Talkoje nuo birželio 5 d. iki birželio 18 d. yra gautos sekancios aukos:

\$1204 Melb.Karių„Ramonė“ Briželio Minėjimo Rinkliava, \$1000 Vaclovas Tamošaitis, \$300 Apolonija Czelnas, \$292 Melb. Šaulių Kuopa, \$250 Ona Makunienė, po \$200 Anon, Sydney; „Ramonė“, Sydney; P.J.Cepulis, po \$100 Vincas Sopys, Marija Eidejienė, A.irV.Kabaila, A.irV.Kabailos ir šeima, šviesiam Izidoriaus Jonaičio prisiminimui; Aust.Liet.Katalikų Federacija, E.irA.Šurna, V.irA.Jakštas, A.irE.Sirutis, Sydnejaus Proferansistų būrelis, A.Sutas, Stepas Gusčia, V.irJ.Cesnaitis, A.irB.Staugaičiai,

V.Stanevičienė, J.Grybas, V.Rusienė, A.Griškauskas, \$80 Z.Pranckūnienė, \$60 M.Kavaliauskienė, po \$50 G.Samsonas, R.Samsonas, J.irR.Ciurinskai, Anoniminė (K.B.C.), Renoldas Cesna, J.J.Petraičiai, R.Umbražiūnienė, A.Volkienė, A.S.Muceniekas, A.J.Jankevičiai, O.irJ.Bratiškai, K.irD.Lynikai, H.irD.Antanaičiai, E.Badauskienė, A.J.Pranckūnai, D.S.Skoruliai, R.Lizaitis, J.Jasulis, S.Kranas, L.D.Jaras, Liūda Vitkunienė, Roz.Giniotienė, \$30 M.Radzevičienė, \$25 T.irJ.Jurgelaičiai, po \$20 Jadvyga Vaičiulytė, J.Simutienė, V.Jablonskienė, L.Jagučiauskienė, A.Marašinskienė, D.Karlauskienė, \$16 J.Bimba, \$10 V.Kutas. Iki šiol pilna suma \$30 977.

Sveikiname SBS Radiją

Tarptautiniais Tolerancijos Metais mes švenčiame

20-ąją Australijos Specialiosios Radijo Transliacijų Tarnybos sukaktį.

Mes jau daug pasiekėme

Adelaidė

Bendruomenės dėmesiui

Po pereinamųjų metų, privačia iniciatyva suruošto Sibiro Tremtiniams remti vajeaus, Adelaidės Apylinkės valdyba buvo raginama įsteigti pastovų Sibiro tremtiniams remti fondą.

Turėdama omeny, kad mūsų bendruomenėje yra net keletas šalpos fondų, Apylinkės valdyba delsė. Tačiau po pakartotinių prašymų, nutarė šį bendruomenės narių pageidavimą išpildyti, įsteigiant fondą, kuris vadinsis „Salpa Sibiro Tremtiniams“.

Sio fondo reikalus tvarkys specialiai taryba, į kurią įeis vienas Valdybos narys ir kurios finansinę atsakomybę tikrins ALB Revizijos komisija kartą metuose.

Cia norime atkreipti visų dėmesį, kad šiuo metu yra teiraujami apie Sibiro tremtinių padėtį, apie skelbiamą vajų atremontuoti jiems skirtus namus bei kitas galimybes, kad surinkti bei suaukoti pinigai būtų perduoti tikrai pagalbos reikiantiems.

Savo aukas, „Salpa Sibiro Tremtiniams“, galite įteikti Lietuvių Namų bibliotekoje arba bet kuriam Apylinkės valdybos nariui bet kada.

Si šalpa tęsis tol, kol ji bus reikalinga mūsų labiausiai nukentėjusiems ir pamirštiems tėvynainiams - Sibiro Tremtiniams.

ALB Adelaidės Apylinkės valdyba

Brangiai sesutei

A. † A. Daivai Šilingaitei

Cikagoje mirus, nuoširdžiai užjaučiame Vingrą Rupinskiene, Saulenę Pusdešriene ir Rusnę Kubiliene (Šilingaites) ir jų šeimas, kartu išgyvendami jų liūdesį ir skausmą.

Adelaidės Ateitininkai

Profesoriaus St. Mastauskio gimimo sukaktis

Siemet birželio 14 d. sukako 105 metai nuo prof. St.Mastauskio gimimo. Jis gimė 1890 m. birželio 14 d. Daubaraičių kaime, Vadaktų parapijoje. Po pirmojo pasaulinio karo 1917-1920 m. studijavo Tauridės universitete (Simferopolyje). Grįžęs į Lietuvą, 1922-1924 m. dėstė Dotnuvos žemės ūkio technikumė, o vėliau Dotnuvos Žemės ūkio Akademijoje. Nuo 1945 metų darbuosi Kauno Žemės ūkio Akademijoje. 1962 m. gavo biologijos mokslo daktaro laipsnį.

Prof. St.Mastauskis parašė daug

mokslinei darbų ir straipsnių, pav., „Augalų kenkėjai ir kova su jais“, „Taikomiosios entomologijos kursas“, „Taikomoji zoologija“ ir t.t. Prof. St.Mastauskis Žemės ūkio Akademijoje darbuosi lig mirties 1978 m. Palaidotas Kaune.

Prof. St.Mastauskis Daubaraičių km. turėjo savo sodybą, kur praleisdavo savo atostogas. Prieš keletą metų prie namo priverdinta memorialinė lenta, o name įrengtas muziejus.

kun.Antanas Valantinas

Prieškario vilniečiai

„Prieškario vilniečių“ klubas sostinėje, Lietuvių kultūros namuose, surengė tradicinį susitikimą. Jo metu buvo pasidalyta prisiminimais, pagerbti sukaktuvininkai. „Prieškario vilniečių“ klubo narys profesorius Povilas Cibiras Eltos

korespondentui papasakojo, kad klubo nariai lankėsi Rusų kapinėse, kur ant Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos direktoriaus Marcelino Šikšniaus kapo padėjo gėlių. Po to jie nuvyko į direktoriaus sodybą, susitiko su jo anūke Onute Krupaite. (L.R.)

Černobylis liko Lietuvoje ilgam

Prieš devynerius metus, balandžio pabaigoje, visas pasaulis įsidėmėjo Černobylio pavadinimą. Beveik 7 tūkstančiams Lietuvos vyrų jie įsirėžė į atmintį ir į kraują - tikra to žodžio prasmė. Per tą laiką 184 vyrai iškeliavo Anapolin, dar 17 - neištvėrė įtampos ir pasitraukė ten savo noru, 146 sunkiai serga ir pripažinti invalidais.

Nedidelis Ukrainos miestelis Černobylis, kurio pavadinimas įėjo į planetos pavojingų reiškinų istoriją greta Hirošimos ir Nagasakio, yra maždaug per 500 km nuo Lietuvos sienos. Priminsiu, kad tą 1986-ųjų balandžio 26-osios naktį 1 val. 23 min. nugraudėjo du sprogimai, nuplėšę nuo reaktoriaus apsauginį 16.000 tonų sveriantį stogą. Iš reaktoriaus pradėjo veržtis garai, dūmai, radioaktyvios medžiagos. Kenksmingas debesis pakilo į 1,5-2 km aukštį ir nuplaukė per vakarinę Sovietų Sąjungos dalį - dabartinę vakarų Ukrainą - į Rytų ir Vakarų Europą. Vėjo genamas jis praskriejo virš Lietuvos, Baltarusijos, pasiekė Lenkiją, Vokietiją, Latviją ir Estiją. Radioaktyvios medžiagos pateko į Švedijos, Norvegijos, Suomijos, Rumunijos, netgi Austrijos ir Italijos dirvą bei vandenį.

Pakilęs iš IV bloko pirmasis debesis buvo nevienintelis, mat iš sprogsio reaktoriaus radioaktyvios medžiagos veržėsi 10 dienų - iki gegužės 10-osios, ir niekas negalėjo jų išvengti. Radiacija pačiame Černobilyje siekė 10.000 radų arba 1000 grėjų (Gy) per valandą. Iš debesų ir lietaus kenksmingo medžiagos pateko į dirvą plote, kuriame gyvena 4 milijonai žmonių, nors ir nestipriai, bet palietė apie 202 milijonus Europos gyventojų. Antai daugelyje Lietuvos rajonų jau praėjus keliolikai valandų po sprogsio buvo užfiksuotas 30-40 mikrorentgenų per valandą radioaktyvumas, o normalus turėjo būti 10-12 mikrorentgenų. Radioaktyvusis fonas Lietuvoje, keičiantis orams, vėjo kryptį, radioaktyvių kritulių kiekiui, formavosi 30 dienų. Taigi bent po kruopelę radiacijos tuomet gavome visi.

Bet minėti 7 tūkstančiai 20-50 metų amžiaus Lietuvos vyrų, daugiausia - statybininkų, priklauso vadinamajai antrajai apšvitintųjų grupei. Iš visos buvusios SSSR į Černobylio zoną buvo suvežta 600 tūkst. žmonių, kurie turėjo likviduoti avarijos padarinius jau hermetizavus reaktorių storiąsiau boro, švino, molio ir dolomito sarkofagu. Niekas neklausė darbininkų, kuo jie serga, ar turi vaikų, ar nori dirbti tokioje pavojingose vietose, jie buvo suvaryti kaip vergai, be normalaus maisto ir apsaugos priemonių. Iš pradžių netaurėta netgi reikalingų dozimetų. Kai kas iš tų Lietuvos gyventojų praleido Černobylio zonoje didesnę 1986-1988 metų dalį. Grįžę namo šie žmonės atsivėžė černobyliečių vardą. Nesulaukdami jokios buvusios SSSR pagalbos, jie subūrė draugiją „Radiati“, kurios centras įsikūręs Kaune. Jų pastangomis atsirado ir speciali gydymo įstaiga - Černobylio centras, įkurtas 1991 m. sausio 1 dieną, nes reikėjo teikti tai grupei nukentėjusių žmonių kuo geresnę medicinos pagalbą. Pasak jo

vadovės Aušrelės Kesminienės, Centras niekada netaps moksliniu centru, nes jo tikslas praktinė pagalba. Juolab - Lietuvoje nėra nei pasauliulyje naudojamos specialios aparatūros radiacijos poveikiui tirti, nei specialistų.

Kaipgi dabar gyvena Lietuvos černobyliečiai, pasiteiravome gydytojos A. Kesminienės. Ją sutikome nedideliame kabinete, apskrovusią medicinos dokumentais ir mutinės deklaracijomis. Mat artimiausiomis dienomis į JAV Pitsburgo universiteto laboratoriją reikia nusiųsti 1986-1988 metais Černobilyje dirbusių 600 vyrų kraują. Pagal laštelių pakitimų biodozimetrijos metodu bus bandoma apytiksliai nustatyti buvusią apšvitos dozę. Prie kraujo mėginio turi būti pridėtos kuo tikslesnės žinios apie šeimos ligas, profesiją, ankstesnius iki Černobylio susirgimus. Visa tai žinodami Pitsburgo mokslininkai, dirbantys pagal JAV nacionalinio vėžio instituto programą ir vadovaujami dr. W. Bigbee, ketina padaryti tai, ko nepadarė sovietiniai darbdaviai - nustatyti pirminę radiacijos dozę. Pagal ją bus įmanoma prognozuoti galimas ligas, jų eigą, paskirti profilaktines priemones, gydymą. Pitsburgiečiai ketina nemokamai patikrinti visus 7 tūkst. Lietuvos černobyliečių bei daugiau nei 12 tūkst. Estijos ir Estijos gyventojų, kurie priverstinai irgi dirbo Černobilyje. Nemokamus tyrimus Černobylio centrui atlieka Lietuvos vėžio registras. Vilniaus universiteto Ekologinės genetikos laboratorija tiria Centre besigydančių žmonių chromosomas.

Japonijos ir JAV mokslininkai užterštą Japonijos teritoriją gyventojus tiria jau 50 metų, siekdami nustatyti jonizuojančios radiacijos poveikį ilgą laiką gaunant mažą radiacijos dozę. Tik po 40 metų pavyko nustatyti kiekvieno japono individualią apšvitos dozę. Todėl dabar labai sunku pasakyti, kokios Černobylio avarijos pasekmės yra arba gali būti Lietuvoje. Juk su lietuvių į dirvą pateko ne tik radioaktyvių medžiagų, bet ir švino garų. Nors šalyje nėra priemonių padidintam švino kiekiui organizme nustatyti, žinoma, kad švinas nėra nekenksmingas. Centro vadovė pasakė negalinti teigti, kad Lietuvoje skydliaukės vėžio ir panašių su radioaktyviąja jonizacija susijusių ligų padaugėjo, ir būtent dėl prieš devynerius metus įvykusios avarijos. Vėžiniams susirgimams formuotis reikia ilgesnio laiko tarpo, tad palyginus 1985 ir 1995 metų šių ligų skaičius nepastebėta, kad kraujo vėžio būtų ypač stipriai padaugėję.

Gydytoja A. Kesminienė liūdnai juokauja, kad į jų polikliniką černobyliečiai ateina netgi gavę slogą. Jiems norisi pajusti užuojautą, žmogišką šilumą, o Centro gydytojai yra tikrai rūpestingi, nuoširdūs, gailėstingi. Viena, ko negalima išgydyti, yra černobyliečio psichologinė trauma, nes tie žmonės serga radiofobija. Daugiau nei pusė buvusių černobyliečių jaučia nuolatinę mirties baimę. Jie sako esą kaip AIDS viruso nešiotojai,

suprantantys, kad yra pasmerkti. Tačiau net ir atlikus daugybę tyrimų, kokius tik sugebėjęs organizuoti Černobylio centras, nėra tikrų žinių, kuris, kada nuo ko susirgo ir ar tai pavojinga gyvybei. Centro gydytojai neturi mokslininkų etatų, tačiau jie palaiko ryšius su daugybe panašių gydymo ir mokslo įstaigų buvusioje SSSR ir kitose šalyse, savo noru kaupdami kuo daugiau žinių ir siekdami kuo geriau pagelbėti nukentėjusiems likviduojant visiems pavojingus atominės elektrinės avarijos padarinius. Nuo 1991 metų černobyliečiai gauna nemokamą vaistų, kvalifikuotą pagalbą, sutinka dalyvauti sudėtingiausiose tyrimuose. Pavyzdžiui, Centre buvo nustatyta, kad Černobilyje dirbo opaligėmis, virškinimo ir kitomis ligomis sergantys žmonės, ilgą laiką

maitinti tik konservais. Vienas Lietuvos gyventojas pateko į pavojingą zoną vos persirgęs gelta. Grįžus namo, jo sveikata labai pablogėjo.

Černobyliečiai norėtų pagerinti gyvenimo sąlygas, kartais jie gauna stambių vienkartinį išmokų. Ekspertų komisijai nustačius, kad ligai įtakos turėjo darbas Černobilyje, liga prilyginama suluošinimui sovietinėje kariuomenėje, tačiau atsižvelgiant ir į ligos pasekmes. Neinvaldas gauna 24 minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio pašalpą, III grupės invalidas - 36 MGL, II - 48 MGL, I - 60 MGL, po mirties šeimai ir artimesiems išmokama 120 MGL dydžio kompensacija. Tai gali būti 10-12 tūkst. litų. Tačiau žmogaus nesugrąžinsi.

Tai tiek trumpai galima papasakoti apie tai, kaip gyvena visai Europai pavojingos avarijos likviduotojai. Ona Mickevičiūtė (EL)

Širdies priepuolis ar klaidinantis reiškiny?

„Harvard Heart Letter“ - santrauka straipsnio, išspausdinto „Catholic Digest“ - 1995 m. gegužės mėn.

Skausmai

Krūtinės skausmas ar nesmagus jausmas yra vienas dažniausių širdies ligos ženklų. Bet svarbu nustatyti, ar tai tikrai širdies priepuolis, ar kas kita?

Širdies priepuolis (myocardial infarction) dažnai prasideda skausmu žemiau krūtinkaulio ar kur kitur krūtinėje. Kartais tai reiškia, kad širdies raumuo dar gauna pakankamai kraujo išlikti gyvu, bet nebėgali tinkamai atlikti savo darbo; tai vadinama ischemija (kraujo kiekio sumažėjimas), o krūtinės nesmagus jausmas vadinamas angina.

Tačiau daugelis širdies priepuolio ligonių jaučia skirtingus ženklus. Kai kurie ligoniai net nepatiria jokių ženklų. Laukiamo krūtinės skausmo kartais visai nebūna, o tik spaudimas, sunkumas, įtempimas. Kai kurie ligoniai sako, kad jie jaučia tarsi dramblys sėdėtų ant jų krūtinės.

Kiti tai apibūdina taip: „Jaučiu lyg grandinė būtų apvyniota aplink mano krūtinę, vis ankščiau spaudžiama“.

Įspėjantys ženklai

Širdies skausmas gali pasitaikyti bet kur krūtinėje. Dažniausiai betgi patiriamas kaip gilus centrinis nesmagus jausmas žemiau krūtinkaulio. Kai kuriems tai išsiplečia į jų pečius, rankas, viršutinę nugaros dalį, kaklą ir yra lydimas sunkaus kvėpavimo ar prakaitavimo.

Širdies priepuolis paprastai tęsiasi 15 minučių ar daugiau, bet anginos ženklai reiškiasi nuo 2 iki 5 minučių, ir dažnai žmogų ištinka po fizinės įtampos ar kokio nors kito veiksmo, priverčiančio širdį sunkiai dirbti. Šie ženklai dažniau pasitaiko ryta, pavalgis, per jausminę įtampą ar po jos, ar kai ligonis patenka į šaltą orą.

Bet koks neišaiškintas nesmagus krūtinės jausmas, jei jis tęsiasi daugiau kaip kelias minutes, reikalauja greitos pagalbos, ypač jei vyras ar moteris yra daugiau kaip 35 metų amžiaus. Jei ligonis gali

nustatyti krūtinės skausmą monetos dydžio plote, tai galbūt nėra širdies problema. Bet jei skausmas yra aštrus ir pastovus, lydimas prakaitavimo, tuoj neišnyksta, arba per 15 minučių, paėmus nitrogliceriną ar aspiriną, tokiu atveju ligoniui gali ištikti staigi mirtis. Ligonis nebeturėtų laukti gydytojo, bet tuojau vykti į ligoninę, į greitosios pagalbos skyrių (emergency).

Kadangi kiekvienas asmuo yra skirtingas, širdies ligos diagnozė turi būti padaryta, apsvačius visus ligos požymius, įskaitant bet kokio nesmagaus krūtinės jausmo pobūdį, tęsimąsi ir laiką.

Senesni mažiau jautrūs

Kai žmonės sensta, širdies priepuolio ženklai jau mažiau pasakantys. Iš tikrųjų senyvi ligoniai dažnai neturi jokio nesmagaus jausmo širdies priepuolio atveju. Kai kurios studijos rodo, kad labai seni žmonės dažniausiai širdies priepuolį pergyvena be krūtinės skausmo ar to nesmagaus jausmo.

Plaučių uždegimas ar kraujo krešuliai induose, aprūpinančiuose plaučius, gali sukelti sunkų kvėpavimą ir aštrų skausmą, kuris padidėja, kai ligonis giliai atsidūsta. Raumenų uždegimas aplink širdį (pericarditis) panašiai gali būti aštraus skausmo priežastimi, kuris gali padidėti, kai ligonis atsigula. Be to, artritis ir kaulų bei krūtinės audinių sužeidimai gali būti panašūs į širdies priepuolius. Tulžies akmenėliai taipgi gali sukelti nesmagų krūtinės jausmą, panašų į angina.

* Nesmagus spaudimas, sunkumas, ankštumas, ar skausmas krūtinės centre, besitęsiantis daugiau kaip kelias minutes.

* Skausmas, išsiplečiantis į pečius, kaklą ar rankas.

* Nesmagus krūtinės jausmas su lengvu svaiguliu, alpams, prakaitavimas, nors vėmi ar dusulys.

Jei patiriate vieną šių ženklų, galbūt jus ištiko širdies priepuolis. Tuojau šaukite greitosios pagalbos. Skambinkite 000 ar kreipkitės savo vietiniu greitosios pagalbos numeriu.

Pasinaudota American Heart Association, 1994.

Paruošė Jurgis Strazdas „T.2.“